

‘Nederlandse overheid moet windenergie er doorheen drukken’

Hermann Scheer (65) is bekend geworden als voorvader van de duurzame energiewet in Duitsland, waardoor hij de hele wereld over reist als promotor van zijn feed-in-systeem. In de media wordt Scheer de ‘Europese Al Gore’ genoemd, alhoewel de vergelijking volgens hem mank gaat: ‘Ik heb praktische oplossingen geproduceerd en dat is Al Gore nog niet gelukt.’

SCHEERS KANTOOR IN HET HARTJE VAN BERLIJN 'UNTER DEN LINDEN' HANGT vol met oorkondes voor zijn verdiensten: van de alternatieve Nobelprijs voor de promotie van zonne-energie, de 'world prize for bioenergy' en de uitverkiezing tot 'Hero of the Green Century' door Time Magazine. 'Nee,' lacht hij 'een Oscar heb ik nog niet gekregen, maar op energiegebied zijn er niet veel prijzen die ik nog niet heb.' Scheer is naast zijn functies als voorzitter van Eurosolar en de World Council voor Renewable Energy, werkzaam als parlementariër voor de Sociaal Democratische Partij in de Duitse Bundestag. Hij begon in 1980 als expert voor de ontmanteling van kernwapens, waarbij ook atoomenergie aan bod kwam, en raakte ervan overtuigd dat duurzame alternatieven het energieprobleem in de wereld kunnen oplossen.

Scheer rookt de ene na de andere sigaret, hij vertelt gepassioneerd en formuleert uitgebreid zijn mening over de inzetbaarheid van hernieuwbare energiebronnen. 'Ik stel vraagtekens of Concentrated Solar Power (CSP) in de Sahara de juiste oplossing is voor Europa en dan met name of het de goedkoopste duurzame oplossing voor onze energievraag is,' steekt hij van wal. CSP wordt meer en meer gezien als een volwassen techniek, die bij kan dragen aan de verduurzaming van de Europese energievoorziening. Maar Scheer is het daar niet mee eens. 'Ik denk dat CSP een belangrijk deel van Noord-Afrika van energie kan voorzien, zoals Marakech, Tripoli of Cairo, maar niet Europa.' Belangrijk is voor hem de 'invoeringsdynamiek'. Scheer meent dat een duurzame energievoorziening van de grond komt, als er bedrijfstechnisch gunstige oplossingen worden gecreëerd, die snel inzetbaar zijn. Bij CSP worden volgens hem alle kostenposten (voor het systeem, de omzetting tot het transport) onderschat. 'De onderhoudskosten zijn hoog, omdat bijvoorbeeld de spiegels gevoelig zijn voor zandstormen. Voor CSP heb je water nodig en waar haal je veel water vandaan in de Sahara? Dat kost geld. Voor de leidingen, om de geproduceerde energie te transporteren, zijn aanschafkosten doorberekend, maar de kosten voor energieverlies zie ik bijna nooit terug.'

Scheer promoot liever 'overzichtelijke decentrale duurzame energievormen', zoals wind of PV. 'Deze technologieën kunnen decentraal worden geproduceerd en de elektriciteit decentraal verdeeld via een koppeling aan het net. Een modulair systeem is in enkele dagen bedrijfs gereed. En een bijkomend voordeel is dat de monopolistische structuren van energiebedrijven doorbroken kunnen worden, omdat PV zelfstandig kan worden geïnstalleerd en de opslagmogelijkheden beter worden.'

*'Waterstof
concurrereert te veel
met de stroom
die nodig is om het
te produceren'*

CV HERMANN SCHEER

- Geboren op 29 april 1944.
- Studeerde aan de universiteiten van Heidelberg en Berlijn: economie, sociale wetenschappen en rechten; PhD in Berlijn in 1972.
- Dr. h.c. aan de Technical University Varna, Bulgarije (1997).
- Alternatieve Nobel Prijs in Stockholm 1999 voor zijn wereldwijde inspanningen voor hernieuwbare energie.
- World Solar Prize tijdens de tweede World Conference on Photovoltaic Solar Energy Conversion in Wenen, 1998.
- World Prize on Bio-Energy tijdens de eerste World Conference on Biomass in Sevilla, 2000.
- Global Leadership Award, uitgereikt door de American Council on Renewable Energy (ACORE) in New York, 2004.
- World Wind Energy Award tijdens de World Wind Energy Conference in Beijing, 2004.
- Benoemd tot Hero for the Green Century door TIME Magazine, 2002.
- Dr. h.c. aan de University Lüneburg, Duitsland (2007).
- Prof. h.c. aan de Tongji University Shanghai, China (2008).
- Sinds 1988 president van de European Association for Renewable Energies EURO-SOLAR.
- Sinds 2001 General Chairman van de World Council for Renewable Energy (WCRE).
- Lid van het Duitse Parlement sinds 1980.
- Auteur van diverse boeken over hernieuwbare energie transitie.

Kritiek energie-experts

De grote verliezer zullen straks de fossiele en kernindustrie zijn, meent Scheer. 'De meeste energie-experts in deze gevestigde energiesector hebben het bij het verkeerde eind als ze zeggen dat het inzetten van duurzame energiebronnen meer tijd nodig heeft. Ze kijken te eenzijdig naar de technologie, maar ze kijken niet naar de samenhang,' zegt Scheer. Ziet hij zichzelf niet als energie-expert? 'Nee, ik reken mijzelf niet onder deze groep, want ik vertrek vanuit een 'gesamtbild': ik zie het probleem en ik probeer een oplossing te zoeken. Dat is het verschil.'

Scheer kijkt naar politieke, technologische en bedrijfstechnische oplossingen. Decentraal produceren en decentraal toepassen, dat is daarbij zijn mantra. Dat komt ook naar voren als we over de brandstof voor de auto van de toekomst praten. Waterstof of elektriciteit? Het antwoord is voor de hand liggend: 'Een elektromobiel rijdend op duurzame energie.' Waterstof concurreert volgens hem te veel met de stroom die nodig is om het te produceren. 'Waarom een omweg inlassen, als we het direct schoon kunnen doen? Er zal altijd energieverlies optreden bij waterstof.'

Nu is dat nog 25 procent voor transport en omzetting. Dat kan minder worden, maar het zal in mijn ogen niet verdwijnen. Begrijp me niet verkeerd, ik heb niets tegen waterstof op zich, maar ik heb iets tegen onzinnige concepten. Waterstof moet ingezet worden waar transport kan worden vermeden. Ik denk bijvoorbeeld aan scheepsverkeer, waarbij waterstof op het schip zelf kan worden omgezet. Dan gaat het weer om een decentrale toepassing. Maar waterstof zal in mijn ogen geen dragende energiezuil worden. Hoe meer moeite in een techniek gestopt moet worden, des te geringer de kansen.'

Autonomie

Scheer is deze maanden veel in Nederland te vinden. De Nederlandse regering overweegt een feed-in concept en hij lobbyt druk mee. Al vanaf 1990 biedt Duitsland een terugleveringsvergoeding voor duurzame energie. Sinds 2000 is het 'Erneuerbare-Energien-Gesetz' van kracht, waarmee duurzame energie gegarandeerd via een feed-in systeem wordt afgenomen. De extra kosten worden bij de stroomverbruikers via de tarieven in rekening gebracht. Wereldwijd is dit concept (gedeeltelijk) overgenomen, zoals voor zonne-energie in Spanje en windenergie in Denemarken. In Duitsland heeft de wet ertoe geleid dat al bijna 18 procent van de energievoorziening duurzaam wordt geproduceerd. Hoe blijft het systeem succesvol? 'Het succes van de wet is dat energiebedrijven alle vormen van duurzame energie tegen

gegarandeerde prijzen moet afnemen, zonder limiet. Dit plafond kunnen we pas schrappen als er alleen nog maar vormen van duurzame energie in het spel zijn. En zolang er monopolistische aanbieders aan de macht blijven, kunnen we de bepaling dat duurzame energie prioriteit heeft bij de toegang op het net ook niet laten vallen. Alleen de vastgestelde vergoeding kunnen we in de toekomst gaan schrappen: zodra alle duurzame energievormen goedkoper worden dan fossiele energie. Ik verwacht dat het binnen tien jaar zover is.' Daarnaast wil Scheer meer investeren in de ontwikkeling van opslag-

mogelijkheden. 'Zodra de kosten voor eigen opslagmogelijkheden minder worden dan de kosten om aangesloten te blijven op het elektriciteitsnet, dan breekt het monopolistische systeem van de energiebedrijven.'

Dat de energieproductie in 'monopolistische' handen is, is voor hem een doorn in het oog. 'De energiebronnen bepalen het systeem. De ketens worden steeds langer en dat leidt tot steeds grotere bedrijven die de enige zijn die de energievoorziening kunnen garanderen.' Scheer is een grote voorstander van wat hij 'energieautonomie' noemt: waar mensen wonen en werken elektriciteit opwekken uit

duurzame bronnen. 'Autonomie is alleen mogelijk met duurzame energie, met eigen bronnen. Onze samenleving is individualistischer geworden en de mens zal deze autonomie uiteindelijk als een elementair goed gaan zien. Dan pas krijg je een sociale verantwoordelijkheid voor de milieuproblematiek en betrokkenheid bij de klimaatverandering.' Daarvoor moeten volgens Scheer de gemeentelijke energieverzorgers het netmanagement op zich nemen en mogelijk zelfs het surplus beheren. Voorwaarde om een decentrale energieverzorging te realiseren, is dat het net in overheidshanden is: 'De netverzorgers moeten meewerken en ik vrees dat dat niet mogelijk is als het net in private handen is.'

Nederlandse wind

Op de klimaat-prestatieranglijst van Germanwatch is Nederland inmiddels gezakt naar de achttiende plaats, maar Scheer vindt het oordeel te hard. 'Ik zou Nederland een beter cijfer geven. Germanwatch kijkt naar de centrales, maar ook niet naar de samenhang. Nederland heeft twee pluspunten die niet (voldoende) zijn meegewogen, zoals de verwerking van organisch afval en duurzaamheid in de gebouwde omgeving.' Zijn visie op de Nederlandse politiek is minder mild. 'De Nederlandse politici gaan het conflict niet genoeg aan met de gevestigde industrie. Nederland kan binnen afzienbare tijd tot 50 procent duurzame energie uit wind realiseren.'

*'Nederlandse politici
gaan het conflict
onvoldoende aan met
gevestigde industrie'*

De Nederlandse aardgasvoorraad ziet Scheer niet als beperking, maar juist als kans. Duurzame energie heeft nu nog complementaire flexibele bronnen nodig en aardgas is daarvoor de beste optie. Kolen- en kerncentrales zijn niet snel bij te stellen. Geleidelijk aan moet aardgas dan door biogas worden vervangen, meent hij. 'Nederland is een windland en moet daar veel meer gebruik van gaan maken. Het is een politiek probleem: de overheid moet achter windenergie gaan staan en deze technologie er doorheen drukken, zo simpel is het. Het gaat hier om wereldproblemen en dan is elk kleinschalig probleem er een te veel.'

Al Gore

Scheer wordt bejubeld als de 'Europese Al Gore', maar helemaal gelukkig is hij niet met deze titel. 'Er zijn belangrijke verschillen tussen Al Gore en mij. Ik zie het probleem niet puur vanuit het klimaatdebat, maar vanuit het energieprobleem. Ik hou mij bezig met de directe aantasting van ons milieu en niet indirect met de klimaatverandering. Bovendien heb ik praktische oplossingen geproduceerd en dat is hem (nog) niet gelukt, ook niet als vice-president.'

'Het vreemde is dat bij het produceren van energie volledig geaccepteerd is dat er gif mee vrij komt. Dat is bij voedingsmiddelen volledig anders, dan moet een fabrikant het product van de markt nemen. Ik accepteer dan ook niet het principe van emissieruil. Dat is voor mij alsof je mensen het recht geeft om te handelen in drugs en dat drugdealers dit recht kunnen kopen en verkopen.'

Voor de toekomst wil Scheer een belastingregeling voor schadelijke emissies van de grond krijgen. 'Het gaat mij om alle schadelijke stoffen, niet alleen CO₂, want anders wordt atoomafval of straling bijvoorbeeld vergeten. Ik probeer een formule te vinden, waarmee we dit aandeel kunnen beoordelen. De laatste tijd ben ik helaas niet vaak genoeg in dit kantoor te vinden om daaraan te werken,' stelt hij vast. Persoonlijke ambities in de Duitse politiek heeft hij niet (meer). 'Een bekende filosoof zei eens: ze geloofden dat ze aan de macht waren, terwijl ze slechts in de regering zaten. Als minister heb je een beperkt vakgebied. Het thema milieu raakt alle ministeries, waardoor ik in mijn functies meer invloed kan uitoefenen.'

